

De rol van de actuaris en Solvency II

Position Paper

Oktober 2011

1. Inleiding

- **De actuariële onderbouw van Solvency II**

De Europese richtlijn 2009/138/EC (de Solvency II richtlijn), introduceert een nieuw kader voor de beoordeling van de solvabiliteit van verzekerings-en herverzekeringsondernemingen.

Solvency II streeft naar een risicogebonden meting van de solvabiliteit van (her)verzekeringsondernemingen vertrekkend vanuit een marktconsistente weergave van de financiële positie. De kwantitatieve meting wordt gezien als een onderdeel van een risicobeheerssysteem dat steunt op een governance systeem waarbij competentie en verantwoordelijkheid centraal staan.

De marktconsistente inschatting van activa en verplichtingen gaat uit van de beste verwachting van de toekomstige financiële stromen en de inherente opties en garanties. Om de risicopositie te meten, wordt de kansverdeling van de resultaten opgesteld in functie van het verloop van de onderliggende variabelen volgens uiteenlopende scenario's.

Kwantificeren van de marktconsistente balans en overeenkomstige risico's vergt een grondige kennis van de producten en markten enerzijds en anderzijds de competentie en het beoordelingsvermogen om de diverse mechanismen en stromen te simuleren en de gebruikte modellen te begrijpen, op te stellen, te valideren en op een zinvolle manier te gebruiken.

De projectie van toekomstige stromen op basis van beste marktverwachtingen, de gepaste actuariële parameters, en rekening houdend met de beslissingen van het management en het gedrag van de consument vormt de essentie van de actuariële activiteit. Toepassen van de stochastische processen en de kwantificering van de ruïnekansen zijn een essentieel onderdeel van de actuariële wetenschap.

Door in alle fasen zoals modelleren, valideren, gebruiken, rapporteren en attesteren tussen te komen, zal het succes van Solvency II in grote mate mede door de actuarissen bepaald worden.

- **De rol van de actuaris onder Solvency II**

De richtlijn heeft een expliciete rol toebedeeld aan de Actuariële Functie als hoeksteen van de beoogde governance.

Artikel 48 voorziet een reeks specifieke taken voor deze functie om :

- ✓ *de betrouwbaarheid van de inschatting van de technische voorzieningen te waarborgen*
- ✓ *een advies te geven inzake de onderschrijvingspolitiek (inclusief tarificatie) en de toereikendheid van de herverzekering,*
- ✓ *bij te dragen tot het risicobeheerssysteem.*

Gezien de aard van de activiteit is de actuaris ook uitstekend geplaatst om een centrale rol te spelen in het risk management. De intrinsieke competenties van de actuaris zijn namelijk geschikt om de aspecten van deze functie die in artikel 44 beschreven staan, in te vullen. Door de betrokkenheid bij deze beide functies speelt de actuaris een cruciale rol bij de "Own Risk and Solvency Assessment" (ORSA) van de onderneming en bij de rapportering aan alle stakeholders van de financiële staten die Solvency II ondersteunen.

2. De huidige rol van de actuaris in België

- **De wettelijke rol**

De controlewetgeving heeft een wettelijke rol toebedeeld aan de actuaris in België – langs de aangewezen actuaris – om een advies te geven omtrent de technische voorzieningen, de rentabiliteit, de winstverdeling, de herverzekering en de producten van de (her)verzekeringsondernemingen en ook bij de certificering van de dossiers ter vrijstelling van de dotatie aan de knipperlichtenreserve.

- **In de verzekeringswereld**

Naast deze wettelijke rol moet het duidelijk zijn dat de actuaris een sleutelfiguur is in de Belgische verzekeringsactiviteit. Actuarissen nemen deel aan de leiding van de ondernemingen als CEO, CFO, CRO. Actuarissen zijn aanwezig in de verschillende onderdelen van de (her)verzekerings-ondernemingen (product management, funding pensioenplannen, studiediensten, ALM,...).

Actuarissen treden op als publiek attesteerder van waarderingsrapporten (Embedded Value,...) in het kader van de informatie bij de jaarrekeningen en bij financiële transacties.

De werking van de verzekeringssector steunt op de inbreng van de actuaris. Actuarissen zijn prominent aanwezig bij de controle van de ondernemingen en in de toezichtsorganen zoals de Commissie voor de Verzekeringen en de Commissies voor de Aanvullende Pensioenen. Actuarissen zijn actieve stakeholders bij de voorbereiding van het wettelijk kader.

- **De organisatie van het beroep van actuaris**

De beroepsorganisatie van de Belgische actuarissen is actief sinds 1895 als Koninklijke Vereniging van Belgische Actuarissen (KVBA). Ze werd in 2009 omgevormd in het Instituut van de Actuarissen in België (IAIBE). De werking steunt op

- ✓ gedetailleerde statuten en bijgaand huishoudelijk reglement,
- ✓ een deontologische code die onderschreven moeten worden door ieder lid,
- ✓ een permanente staff,
- ✓ een actieve website,
- ✓ een Bestuur (met verkiezingen), 3 Comités, een tiental werkgroepen.

Nu gevestigd in het “Actuarial House”, telt het IAIBE momenteel 850 leden (kandidaten, geassocieerde en effectieve). De 660 effectieve leden verbinden er zich toe om een permanent vormingspakket aan te tonen dat wordt opgevolgd door een daartoe opgerichte commissie. Er wordt specifiek aandacht besteed aan de richtlijnen die de uitoefening van het beroep ondersteunen. De technische normen die worden uitgewerkt in het kader van Solvency II worden van nabij opgevolgd om ze verder te integreren in de bestaande Guidelines voor de Belgische actuaris.

Het IAIBE draagt actief bij tot de werking van de Belgische Coördinatiegroep Solvency II om – samen met de experts van Assuralia en met de Nationale Bank – als observator de technische grondslagen te analyseren en te commentariëren.

- **Op internationaal niveau**

Het IAIBE maakt deel uit van de International Association of Actuaries (IAA) en de Groupe Consultatif des Actuaires Européens. Door de onderschrijving van de onderlinge erkenning voldoet het IAIBE eveneens aan de vereisten van de internationale beroepsomgeving.

De actuariële beroepsorganisaties worden erkend als volwaardig stakeholder in het voorbereidingsproces van Solvency II :

- ✓ *De Groupe Consultatif behoort tot de groep van 6 stakeholders die in een permanente consultatie de Europese Commissie en EIOPA bijstaan bij het uitwerken van het geschikt kader*
- ✓ *De IAA heeft veelvuldige contacten met de IAIS en IOPS*

3. De positie van het IA|BE bij de toepassing van Solvency II

1° De actuaris IA|BE is best geplaatst om de Actuariële Functie in te vullen.

Artikel 48 stelt dat de Actuariële Functie kan worden waargenomen door personen met kennis van actuariële en financiële wiskunde en die voldoende relevante ervaring met toepasselijke beroepsgebonden en andere normen kunnen aantonen. Op basis van de professionele organisatie en de prominente rol die wordt ingenomen bij de uitwerking en toepassing van het Solvency II kader, staat het IA|BE borg voor een aangepaste opleiding, ondersteuning en opvolging van haar leden. Leden van het IA|BE met de relevante ervaring komen in aanmerking voor de fit and proper vereiste.

2° De actuaris neemt actief deel aan het risk management systeem

De actuaris is niet alleen bij uitstek geschikt voor de invulling van de Actuariële Functie, en ook om de Risk Management Functie waar te nemen. Om zich hierin nog verder te bekwamen, werd binnen de beroepsorganisaties een internationale accreditatie als Certified Enterprise Risk Actuary (CERA) opgericht. De modaliteiten en de inhoud zijn momenteel in bespreking.

3° De actuaris attesteert de Financial Solvency II Reporting

De toepassing van Solvency II vereist de nodige kennis en competenties. Om het publiek, de aandeelhouders, de polishouders en de toezichthouder voldoende comfort te geven is het belangrijk een beroep te doen op de integriteit van de geschikte experts. De actuaris is bij uitstek geschikt om de toereikendheid van de methoden en hypothesen, correctheid van de modellen en de interpretatie van de resultaten te attesteren. Zoals reeds het geval is voor de waarmerking van de dossiers voor de vrijstelling van de dotatie aan de knipperlichtenreserve kunnen de volledigheid van de gegevens en de aansluiting bij de jaarrekening door de externe audit worden verzorgd.

4° De actuaris kan optreden in een interne en externe rol

Actuarissen kunnen hun rol invullen als intern werknemer, als outsourcer en als extern expert. Het IA|BE ziet erop toe dat de leden zich op voldoende professionele onafhankelijke manier, waarbij de intellectuele positie van de actuaris ten opzichte van de onderneming wordt bedoeld, van hun taken kunnen kwijten. De beroepsorganisatie met de diverse reglementering en structuren maakt het mogelijk om dit voor haar leden en voor de mogelijke gebruikers te waarborgen.

De operationele onafhankelijkheid waarbij de economische positie van de actuaris ten opzichte van de (her)verzekeringsonderneming wordt bedoeld, wordt door de wetgever of door de toepassing bepaald. De individuele actuaris zorgt ervoor dat de opgelegde voorwaarden ter zake voldaan zijn.

5° De actuaris werkt samen met andere experts

Een gezond beleid van de onderneming impliceert dat er op diverse expertises een beroep wordt gedaan. De brede opleiding van de actuaris, de dagelijkse praktijk en de werking van de beroepsorganisatie vormen een garantie dat de actuaris accuraat kan communiceren en een gezamenlijke verantwoordelijkheid kan nemen.

De interventies van de actuaris bij de implementatie, de controle en rapportering van Solvency II dienen samen met de interventie van de andere functies en van de revisor voor voldoende comfort te zorgen. De rolverdeling houdt rekening met de specifieke competenties van elke expert. Meer bepaald in de wisselwerking met de revisor is het IA|BE van oordeel dat de optimale taakverdeling er als volgt uitziet :

- ✓ *De revisor attesteert de volledigheid en de correctheid van de inventaris en de gegevens, de aansluiting bij de jaarrekening, de toepassing van de waarderingsregels en de voorstelling van de balans.*
- ✓ *De actuaris staat in voor de attestering van het projectiemodel, de gebruikte methoden en assumpties, de interpretatie van de resultaten, de toets met ervaring en de beoordeling van het gebruik van de modellen in de beslissingen.*